

Hilmi Demir¹

Ortadoğu ve Orta Asya Araştırmaları Enstitüsü Direktörü

AVUSTRALYA SALDIRISI VE IŞİD'İN CİHATÇI DAYANIŞMA ÇAĞRISI

Giriş

IŞİD'in alan hakimiyetini kaybetmesi, eleman teminindeki yaşadığı sıkıntılar, cihatçı hareketlerin bölgesel egemenlik yarışına dahil olması (Taliban, HTŞ ve Afrika'daki örneklerde olduğu gibi) ve Gazze'de İsrail'in vahşeti, radikalizmin şeklini değiştirdi. Son Avustralya eylemi de gösterdi ki saldırı doğrudan IŞİD hücreleri tarafından yapılmadı. Bireysel bir radikalleşme örneği olarak kayıtlara geçti.

Uzun zamandır hem Batı'daki saldırılar hem de en son İzmir'deki saldırı da dahil olmak üzere birçok eylem doğrudan IŞİD hücreleri tarafından organize edilmiyor. Bildiğimiz örgütlü, planlı, ülke içindeki hiyerarşilere bağlı eylemler, yerini daha bireysel eylemlere bıraktı. IŞİD artık güçlü, geniş ağlara sahip değil. Bu hem iyi hem de kötü. İyi çünkü artık eleman temininde sıkıntı çekiyor ve kaynakları kısıtlı; kötü çünkü artık beklemediğimiz, takibi daha zor eylemlerle karşılaşacağız demektir.

Merkezsiz Cihad

Bölge temelli bir halifelik kurma hedeflerinden vazgeçmek zorunda kalan örgüt, hayatta kalma şansını ve bölgesel yapılarının dayanıklılığını artırmak amacıyla kademeli olarak daha az hiyerarşik bir yapıya ve daha merkezi olmayan bir operasyonel modele geçmiştir. Bu değişimi yalnızca IŞİD'de gözlemlemedik, aynı zamanda El Kaide de Eymen ez-Zevahiri'nin öldürülmesi sonrası liderliğini açıklamazken daha gevşek bir yapıya geçti. Afrika'da JNIM, Eş-Şebab gibi örgütler, alan hakimiyetini genişletip bölgesel egemenlik yarışına katılırken el Kaide Gazze'deki ağır tablo sonrası daha küresel eylemlere dair çağrı yapmaya başladı. Söz gelimi, El Kaide'nin Arap Yarımadası koluna bağlı Al Malahim

DEĞERLENDİRME NOTU

¹<https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1366>

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazarına aittir. TEPAV'ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

Medya'nın süreli yayını olan Inspire dergisi 10. sayısında, Amerika ve Batı'daki Müslümanları "yalnız mücahid" saflarına katılmaya ve bireysel saldırılar düzenlemeye çağırmaktadır. Bu tür eylemlerin sınır tanımayan bireysel bir farz (farz-ı ayın) olduğu iddia edilmektedir. Ayrıca saldırganlara eylemlerini kafa kamerasıyla kaydetmeleri, canlı yayınlamaları ve eylemden önce medya kuruluşlarıyla veya polis merkezleriyle iletişime geçerek mesajlarını duyurmaları öğütlenmektedir.

Dergide, ABD'nin Colorado eyaletindeki Boulder kentinde, bulunan bir açık hava alışveriş merkezinde 2 Haziran 2025 Pazar günü İsraili rehinelere destek için düzenlenen gösteriye yönelik saldırı övülmektedir. Muhammad Şabri Sulayman, dergide "Yahudi kalabalıkları" olarak tarif edilen halka molotof kokteyli atmış ve 13 kişi ağır şekilde yaralanmıştır.²

Yine Inspire'in 11. sayısında 3 Ekim 2025'te, Manchester Şehri'nde Cihat eş-Şami tarafından Heaton Park Sinagogu'ndaki yalnız aktör saldırısı konu edilmiştir. Dergide yer alan içerik, 2 Ekim 2025'te Manchester'daki Heaton Park Sinagogu'na yapılan saldırıyı kutlayarak başlıyor ve saldırganı Cihad El-Şami'yi "kahraman ve mücahit" olarak yüceltiyor. Dergi ayrıca, Filistin ve Gazze için hem İngilizlere hem de Yahudilere karşı yalnız aktör eylemlerini yücelten ve teşvik eden detaylı propaganda temalarını da içeriyor.

Yalnız Mucahid

Batılı akademisyenlerin ihmal ettiği en önemli konu, radikalleşmeyi ve Cihatçı eylemleri yalnızca İŞİD perspektifinden okumaları ve her saldırıyı İŞİD ile çerçevelemeleridir. Oysa uzun zamandır yalnız aktör eylemleri ve çağrısı el Kaide tarafından da sıklıkla dile getirilmekte ve bu konudaki saldırılar yüceltilmekte ve desteklenmektedir. Bu saldırılar ne İŞİD ne de El Kaide tarafından doğrudan üstlenilmemiştir. Fakat her iki örgüt de son zamanlarda birbirine çok benzer biçimde, özellikle de Gazze'deki soykırımdan sonra, Yahudilere ve Batı'ya karşı eylemlerde dayanışma göstermektedir. Son yıllarda İŞİD'in süreli yayını en-Nebe ile El Kaide'nin Inspire ve Sada al-Thughur adlı yayınlarındaki dil ve eylem çağrıları birbirine çok yaklaşmıştır. Bu benzerlik, Yahudiler ve Batılı Haçlılar olarak tanımlanan ortak düşmana karşı yapılan ortak eylem çağrıları şeklinde okunabilir.

Hatta bu benzerliği 11 Eylül Sonrası El Kaide'nin ilk haline geri dönüş diye okumak da mümkündür. Inspire Dergisi, 11 Eylül sonrası yer altına inen ve uzun süre ortada gözükmeyen El Kaide merkezi komutanlığından haber alamayan cihatçılar için Ebu Mesub el Suri'nin "Yalnız Mücahit" doktrinini öne çıkartan yayınlar yapmıştı. Dergi 2. sayısından itibaren her sayıda bu konuyu ele alarak Yalnız Mücahitleri merkezi bir "organizasyon" (tanzim) hiyerarşisine bağlı olmadan eylem yapmaya çağırıyordu. Bu strateji, büyük ve merkezi örgütlerin (hiyerarşik yapıların) 11 Eylül sonrası dönemde güvenlik güçleri tarafından kolayca hedef alınıp yok edilmeleri nedeniyle bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştı. İŞİD, merkezi Halifeliği kaybettikten sonra aslında El Kaide'nin stratejisine geri dönmüş oldu.

Bu açıdan Sydney Bondi saldırısı örneği ve en Nebe'nin eylemi üstlenmeden sahiplenilen dili, bugünkü dalganın sadece operasyonel bir adaptasyon değil, aynı zamanda teopolitik bir yeniden çerçeveleme olduğunu işaret etmektedir. Talal Asad'ın "diskursif gelenek" yaklaşımı ve Saba Mahmood'un normatif dindarlık rejimleri üzerine çalışmaları, "farz-ı ayın" gibi kategorilerin basit bir slogan değil, eylemi ahlaki bir zorunluluk olarak kuran bir norm üretim

² Jewish Community Faces Unprecedentedly High Threat Environment | Adl, "Jewish Community Faces Unprecedentedly High Threat Environment," ADL, Kasım 18, 2025, <https://www.adl.org/resources/article/jewish-community-faces-unprecedentedly-high-threat-environment>

mekanizması olduğunu göstermektedir.³ Bu nedenle Inspire gibi yayınlardaki “yalnız mücahid” çağrıları ya da en Nebe’de eylemin üstlenmeden yüceltilmesi, faili örgütün talimatını beklemeyen fakat kendisini zorunlu bir görevin icracısı olarak konumlandıran bir özneye dönüştürmektedir. Bu mekanizma, Avustralya’daki saldırının hemen “İŞİD hücresi” diye çerçevelenmesine yol açan otomatik zihinsel mekanizmayı da açıklamaktadır. Carl Schmitt’in dost düşman ayrımı ve Agamben’in istisna hâli tartışması birlikte düşünüldüğünde, Gazze gibi krizler olağan siyasal zemini askıya alan bir istisna dili üretmekte ve hedefi yerel çatışmanın tarafı olmaktan çıkarıp küresel bir düşman figürüne dönüştürmektedir.⁴ Bu bağlamda örgüt, eylem kendi planı olmasa bile eylemi ideolojik alanına dâhil ederek cihatçı dayanışmayı diri tutmakta ve taklit eşliğini aşıyor çekmektedir.

Bu çerçevede, Avustralya’nın Sydney şehrinde bulunan Bondi plajında Yahudilere karşı gerçekleşen saldırının faillerinin hemen İŞİD’li olduğu şeklindeki açıklamaları ihtiyatla karşılanmış ve saldırının bir İŞİD eylemi olma olasılığını çok zayıf bulduğumu ifade etmişim.⁵ Avustralya Başbakanı Anthony Albanese, geçtiğimiz salı günü “Bondi saldırısının İŞİD’den ilham aldığını ancak polisin silahlı kişilerin evine ve otel odasına baskın düzenlemesinin ardından İŞİD liderleriyle somut bir bağlantı bulunmadığını” söylemesine rağmen Batılı gazeteci ve yorumcular hızlıca failin İŞİD olduğunu ilan ettiler.⁶

Oysa bildiğimiz gibi İŞİD bu tür eylemleri kendisi yaptığında üstlenmek için hiç de geri durmaz. Bu eylem karşısında ise uzun süre sessiz kaldı ve nihayet en-Nebe dergisinin 526. sayısının başyazarı “Sydney’in Şanlı Eylemi” başlığı ile yardımımıza koştu. İŞİD, eylemi üstlenmese bile eyleme destek verdiğini, hatta bu tür eylemleri teşvik ettiğini, kendisi adına olup olmadığı önemli olmadan Yahudilere ve Haçlılara yönelik eylemlerin cihadın bir gereği olduğunu ilan etti. İŞİD’in doğrudan emir ve talimatlarını beklemeden tüm mücahidlerin bireysel eylem peşinde koşmaları gerektiğini vurgular. İŞİD’e göre Yahudiler ve Haçlılara karşı yapılan her eylem, onun sahip olduğu ve yaydığı ideolojiden ilham almaktadır. İŞİD, daha önce Nebe dergisinin 477. sayısında da Amerika’da 42 yaşındaki Teksaslı ABD vatandaşı Şemseddin Cebbar’ın araçla gerçekleştirdiği, 15 kişinin hayatını kaybettiği ve 50’den fazla kişinin yaralandığı saldırıyı üstlenmemiş ancak sahip çıkmıştı. Saldırganın cebinden çıkan İŞİD bayrağını kendisine yapılmış bir biat olduğunu söyleyerek onu cihatçı değil ama mücahit olarak isimlendirmişti.

Dergide, “Planlı bazı saldırıların maliyeti yüz bin doları aşarken bu tür saldırıların operasyonel maliyeti yok denecek kadar azdır. Gecenin karanlığında uyanık bir medya mücahidi Arapça bir kışkırtma konuşması yayınlar, İngilizce bilen bir destekçi bunu tercüme edip yayar ve diri kalpli bir Müslüman bu hitabı alıp eyleme dönüştürür” denilmektedir. Görüldüğü üzere, İŞİD bu tür bireysel eylemlerin bizzat kendi emri ve planı olmadığını ama kendi ideolojisinden ilham aldığını söyleyerek aslında dayanışma çağrısında bulunmaktadır.

³ Ovamir Anjum, “Islam as a Discursive Tradition: Talal Asad and His Interlocutors,” *Comparative Studies of South Asia Africa and the Middle East* 27, no. 3 (Kasım 12, 2007): 659, <https://doi.org/10.1215/1089201x-2007-041>.

⁴ Carl Schmitt, *The Concept of the Political: Expanded Edition*, trans. George Schwab (University of Chicago Press, 2007), 26, <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226738840.001.0001>. Giorgio Agamben, *State of Exception*, çev. Kevin Attell (University of Chicago Press, 2005), 36. Tareq Baqoni, “Gaza and the One-State Reality,” *Journal of Palestine Studies* 50, no. 1 (Aralık 17, 2020): 79, <https://doi.org/10.1080/0377919x.2020.1842002>.

⁵ Hilmi Demir, “ISIS usually claims responsibility for its attacks. So far, it has not claimed responsibility for the attack in Australia.,” X, Aralık 16, 2025, <https://x.com/ProfHilmiDemir/status/2001021024197075098?s=20>.

⁶ <https://www.ft.com/content/a2cfa8de-ab68-410a-a455-3e947b7bfe10>.

Cihatçı Dayanışma Çağrısı

Dolayısıyla hem İŞİD hem de el Kaide, aslında sol Marksist örgütlerde gördüğümüz gibi bir tür devrimci dayanışma çağrısında bulunuyor. Bilindiği gibi devrimci dayanışma, emperyalizme ve diktatörlüklerin işbirlikçilerine karşı "eylemlerle" destek vermeyi gerektirir. Diktatörlüklerin "baskıcı şiddetine" cevap vermenin tek yolu "devrimci şiddet" olduğundan, tüm gruplar şiddeti yaymak için dayanışmak zorundadır. Bu nedenle, dayanışma eylemleri genellikle baskıcı rejimlerin büyükelçiliklerine, bankalarına veya askeri merkezlerine yapılan saldırılar (örneğin bombalama veya makinalı tüfekle tarama) şeklinde tezahür eder. Eylem çağrısı, devrimci dayanışmanın önündeki en büyük engellerden biri olarak görülen ideolojik ayrımların ve mezhepçiliğin (sectarianism) reddedilmesini içerir.⁷

Bu bağlamda, aslında hem El Kaide hem de İŞİD son zamanlarda doğrudan eylem planlamasalar da Yahudilere ve Haçlı olarak kabul ettikleri Batılı ortak düşmanlarına karşı eylem çağrısında bulunarak aslında devrimci (cihatçı) dayanışma göstermektedirler. Bu bir tür "baskıcı devletlerin dayanışmasına" karşı "ezilenlerin dayanışması" gibi, batıya karşı cihatçıların dayanışması olarak kabul edilebilir. **Buradaki en temel sorun devrimci (cihatçı) dayanışmanın çatışmanın doğasını nasıl etkileyeceğidir. Kanaatimce, öncelikle çatışmanın coğrafi alanının genişlemesine yol açacaktır. İkinci olarak düşman tanımının ve hedeflerin küreselleşmesini sağlar. Böylece eylem repertuarı genişlerken küresel cihatçı eylemler bireysel ve serseri radikalleşme dalgası olarak yayılacaktır.**

Devrimci dayanışma hareketi için temel düşman nasıl emperyalizm ve kapitalizm ise; El Kaide ve İŞİD için de ortak düşman Yahudiler ve Haçlılardır. Batı'da Yahudilere yönelik bazı şiddet eylemleri, örgütsel İŞİD terörizmden ziyade, Gazze'deki savaşın kolektif mağduriyet algısı üzerinden tetiklenen, sembolik hedeflere yönelen ve bireysel ahlaki meşrulaştırma süreçleriyle şekillenen bir nedensel radikalleşme biçimi olarak değerlendirilmelidir. Bu tür saldırılar, sadece İŞİD'den ziyade aslında radikal tüm cihatçı hareketler için intikamcı bireysel radikalleşmenin ürünü olarak görülebilir. Avustralya eylemi de bunlardan biridir. Nitekim Suriye'de son zamanlarda adını sık sık duymaya başladığımız Seraya Ehl es-Sünne örgütünün telegram kanalında da Sydney saldırısı sonrası İŞİD'in açıklamalarına destek verilerek devrimci dayanışma çağrısında bulunmuştur.

Son yıllarda cihatçı örgütler için artık mesele daha çok sosyal medya üzerinden saldırı kampanyaları düzenlemeye dönüşmüştür. Afrika sahasındaki rekabet dışında örgütlerin egemenlik alanlarında rekabetleri oldukça azaldığından, genel olarak Batıya karşı bireysel radikalleşmeyi teşvik edecek kampanyalar düzenlemeyi tercih etmektedirler. El Kaide ve İŞİD'in yayınları, hazırladıkları broşürler ve afişler; basit, ağır silah gerektirmeyen bireysel saldırıları övmekte ve teşvik etmektedir. Bu durum sosyolojik açıdan değerlendirildiğinde, yalnız aktör eylemlerindeki artışı ne salt bireysel patolojiyle açıklamak ne de her vakada örgütsel komuta izi aramak yeterli olmaktadır. Daha açıklayıcı olan, şiddete anlam kazandıran çerçevelerin, bu çerçeveleri taşıyan duygu ikliminin ve bunları hızla dolaşıma sokan ağ altyapısının eşzamanlı biçimde işlemekte olduğudur. Snow ve Benford'un çerçeveleme yaklaşımıyla bakıldığında propaganda, Gazze soykırımı gibi insanlık suçlarını bir "mağduriyet ve suç isnadı anlatısı" olarak kurmakta, çözümü eylem üzerinden tanımlamakta ve farz ile şeref

⁷ Albert Meltzer, ed., *The International Revolutionary Solidarity Movement: A Study of the Origins and Development of the Revolutionary Anarchist Movement in Europe 1945–73 With Particular Reference to the First of May Group* (1976; repr., Elephant Editions, 2013), <https://theanarchistlibrary.org/library/albert-meltzer-ed-the-international-revolutionary-solidarity-movement.a4.pdf>.

dili üzerinden bir “cihatçı /devrimci dayanışma” motivasyonu üretmektedir.⁸ Bu kurgu saldırıyı failin gözünde rastlantısal bir şiddet olmaktan çıkarıp ahlaki açıdan zorunlu görülen bir eylem haline getirmektedir. Collins'in şiddetin mikro sosyolojisi, şiddetin çoğu insan için zor bir pratik olduğunu ve gerilim ile korku eşliğinin ancak belirli performans kalıpları ve ritüeller aracılığıyla aşılabildiğini vurgulamaktadır. Girard'ın kurban mantığıyla birlikte düşünüldüğünde mekanizmanın, kriz dönemlerinde şiddetin sembolik hedefler üzerinde yoğunlaştırılması, düzen ve intikam duygusunu aynı anda üreten bir kurbanlaştırma ritüeli haline geldiğini ortaya koymaktadır.⁹ “Cihatçı/devrimci dayanışma” söylemi de bu zemin üzerinde fraksiyon farklılıklarını önemsizleştirerek ortak düşman etrafında eylemi meşrulaştıran bir üst çerçeve inşa etme gayretinin sembolik göstergesidir. Bu üst çerçeve en hızlı biçimde dijital ağ ekosisteminde üretilmekte, çoğaltılmakta ve taklit eşliğini aşağıya çekmektedir. Bu nedenle güncel durum, örgütsel hiyerarşinin zayıfladığı bir dönemde dahi düşük maliyetli ve yüksek görünürlüklü yalnız aktör eylemlerinin artmasını mümkün kılmaktadır.

Bu dönüşümde belirleyici olan, örgüt kapasitesinin zayıflamasına rağmen eylemin medya mantığı içinde yeniden tasarlanmasıdır. Şiddet, sahada bir operasyon olmaktan ziyade dijital dolaşıma uygun bir iletişim biçimi olarak kurgulanmaktadır. Inspire'da önerilen kafa kamerası ve canlı yayın pratikleri, eylemin sadece sonuç üretmek için değil, görünürlük üretmek için de planlandığını göstermektedir. Bu noktada “mediatization” yaklaşımı, şiddetin gündem kurma ve sembolik etki üretme kapasitesinin giderek medya formatlarına bağımlı hale geldiğini ortaya koymaktadır. Dijital ekosistem ise bu dönüşümü hızlandırmaktadır. İçerik üretimi, tercüme edilmesi, kesilip yeniden paketlenmesi ve farklı platformlara taşınması üzerinden bir tür ağ içi iş bölümü oluşmaktadır. Böylece merkezi komuta yerine mikro kolaylaştırıcılar, kısa içerikler ve tekrarlı çağrılar üzerinden uzaktan radikalleşme beslenmektedir.

Sosyal medya kampanyalarının etkili olduğunu, düzenlenen eylemlerden de anlamaktayız. En son İzmir'de karakola saldıran 16 yaşındaki E.B., bunun çok açık bir örneği olarak karşımızda durmaktadır.¹⁰ Dolayısıyla cihatçı dayanışma çağrısı, terör eylemlerinin daha bireysel radikalleşme örneğine dönüşmesine, yalnız aktör saldırılarının artmasına yol açacak gözükmektedir.

Ayrıca Sydney'deki saldırganlar baba-oğul ikilisiydi; akraba failer modern terörizmde yaygın bir dinamiktir. Boston Maratonu bombalaması, Charlie Hebdo saldırısı, San Bernardino saldırıları, Filipinler Jolo'daki Karmel Dağı Meryem Ana Katedraline yönelik eylem de dahil olmak üzere daha önceki birçok yüksek profilli terör olayı kardeşler veya eşler tarafından gerçekleştirilmişti. Ebeveyn-çocuk saldırıları daha az yaygındır, ancak duyulmamış bir şey değildir. Bin Ladin ile oğlu Hamza bin Ladin, Halis Bayancuk ile Babası Hacı Bayancuk buna örnek verilebilir. Aile üyeleri, yakınlıkları, ilişkileri ve güven düzeyleri nedeniyle radikal inançları pekiştirmekle kalmaz. Yakın aile üyelerinin aşırıcılık ortamında yaşaması radikalleşmeyi de hızlandırır. Cihatçı kampanyanın aile içi radikalleşmede daha hızlı ve güvenli bir alan yaratacağını bekleyebiliriz.

⁸ Robert D. Benford ve David A. Snow, “Framing Processes and Social Movements: An Overview and Assessment,” *Annual Review of Sociology* 26, no. 1 (Ağustos 1, 2000): 633, <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.26.1.611>.

⁹ Randall Collins, “The Micro-sociology of Violent Confrontations,” içinde *Violence: A Micro-Sociological Theory* (Princeton University Press, 2009), 1–36. Rene Girard, *Violence and the Sacred*, trans. Patrick Gregory (John Hopkins University Press, 1977), 43–50.

¹⁰ Hilmi Demir, “16 Yaşında Bir Çocuk Nasıl İşİD'li Oldu?,” *Fikir Turu*, Eylül 15, 2025, <https://fikirturu.com/toplum/16-yasinda-bir-cocuk-nasil-isidli-oldu/>.

Gazze'de yaşanan vahşetin tetikleyici rolü

Bu bağlamda Gazze'de yaşanan trajedi ve soykırım karşısında uluslararası hukuk ve uluslararası kurumların vahşeti durdurmada yetersiz kalmasının radikalleşmeyi tetikleyen ve artıran bir durum yarattığını da söylemek gerekir. Filistinliler, uluslararası kurumlardan bekledikleri yardımı göremediler ve bu durum adaletin asla gelmeyeceği kanaatinin yerleşmesine yol açtı. Radikal gruplar, insanlarla Gazze'nin intikamını almak için saldırı çağrıları yaptığında bu, adalet duygusunu yitirmiş öfkeli insanlarda karşılık bulabilecektir. Elbette bireysel günahların tüm topluluklara yüklenmemesi gerekir. Gazze'de olup bitenden tüm Yahudilerin sorumlu olduğunu düşünmek doğru değildir.

Medyatikleşme (mediatization), düşmanlaştırma repertuarını bu bağlamda da genişletmektedir. Gazze bağlamında İsrail ile her yerdeki Yahudilerin özdeşleştirilmesi, tam da bu tür bir kategorik toplamaştırma üretmektedir. Hall'un temsil rejimleri yaklaşımıyla bakıldığında Yahudi kategorisi belirli imgeler ve kalıplar üzerinden sabitlenmekte, böylece Yahudilik içindeki farklı siyasal ve ahlaki pozisyonlar görünmezleştirilmektedir/görmezden gelinmektedir.¹¹ Komplo dili ise kanıtla değil "kapalı bir açıklama/ima etme" şemasıyla işlemektedir. Burada amacın gerçeği anlamak değil dünyayı basitleştiren bir tutum üzerinden düşmanlığı sürdürmek olduğu iddia edilebilir.¹²

Neticede dijital ağlar, nüansı değil kategoriyi ödüllendirmekte, öfke ve intikam duygusunu sürekli yoğunlaştırmakta ve şiddetin ahlaki meşrulaştırmasını kolaylaştırmaktadır. Ancak bu resim, Yahudilerin yekpare bir siyasal fail gibi ele alınabileceği anlamına gelmemektedir. Bizzat Yahudi entelektüellerin, siyasetçilerin ve sivil toplumun bir kısmı, İsrail hükümetinin Gazze politikasına açık biçimde karşı çıkmaktadır. ABD Senatörü Bernie Sanders'in çizgisi, İsraili tarihçi Yuval Noah Harari'nin eleştirileri ve eski Başbakan Ehud Olmert'in hükümet çizgisinden ayrıışan değerlendirmeleri, bu iç farklılığın görünür örnekleri olarak öne çıkmaktadır. Kurumsal düzeyde ise B'Tselem ve Physicians for Human Rights Israel gibi İsraili insan hakları örgütleri ile ABD'de Jewish Voice for Peace, IfNotNow ve J Street gibi Yahudi organizasyonları, ateşkes, insani yardım ve hesap verebilirlik çağrılarını farklı tonlarda sürdürmektedir. Mezkur farklı tutumlar ve duruşlar, İsrail politikalarının Yahudiliğin tamamına mal edilmesinin analitik olarak da hatalı olduğunu göstermektedir. Buna rağmen dijital dolaşımın kategorik toplamaştırmayı/basitleştirmeyi beslemesi, antisemitik içeriklerdeki tırmanışı sadece nefretin artışı değil, düşmanın tekilleştirilmesi ve kolektif cezalandırma fikrinin normalleşmesi üzerinden güvenlik riskini büyüten bir radikalleşme iklimi haline getirmektedir.

Fakat Yahudilerin dünyayı yönettiği şeklindeki komplolara inanan ve bunu teşvik eden birçok söylem, sosyal medya aracılığıyla karşılık bulmakta ve kitleleri etkilemektedir. Bütün bunlardan ayrı düşünölemeyen bir diğer şey ise "İsrail'in "her yerdeki tüm Yahudiler" ile özdeşleştirilmesi ve İsrail ile Hamas arasındaki Gazze savaşına yönelik her saldırıya kaçınılmaz olarak gelen "peki, ya şu?" argümanlarıdır. Komplo teorileri ve Yahudi düşmanlığı insanların sadece ahlaki pusulalarına değil, aynı zamanda gerçek pusulalarına da müdahale ediyor gibi görünüyor.

İnsanlık tarihinin iç karartıcı gerçeği şudur: Algılanan "öteki"ye yönelik şiddet içeren toplu cezalandırmayı haklı çıkarma dürtüsü çok güçlüdür; herhangi bir trajik olayı bu amaçla kullanarak şiddeti ötekine yönlendirebilecek birçok grup bulunmaktadır. Maalesef sosyal

¹¹ Stuart Hall, Sean Nixon, ve Jessica Evans, eds., "The Spectacle of the 'Other,'" içinde *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices* (SAGE Publications Ltd, 2025), 157–234, <https://doi.org/10.4135/9781036232825>.

¹² Jean-Paul Sartre, *Anti-Semite and Jew*, çev. George J. Becker (Schocken Books, 1947).

medya, hem radikal grupların kendi çıkarları için kullandığı hem de dış güçler tarafından körüklenen zehirli, ırkçı içeriklerin bir sel halinde paylaşıldığı bir mecraya dönüşmüştür. Bütün bunlar, Yahudi karşıtlığının dünya çapında yeniden canlanmasına yol açan bir ortam yaratmıştır.

Aslında Avustralya, bu açıdan oldukça tipik bir örnektir. Avustralya genelinde 7 Ekim'den önceki yılda aylık ortalama 34 olan "eski" antisemitizm tweet sayısının, takip eden yılda 2.021'e yükseldiği tespit edilmiştir. "Yeni" antisemitizm vakalarının hızla arttığı 7 Ekim'den önceki yılda aylık ortalama 505 olan vaka sayısının, sonrasındaki yılda 21.724'e yükseldiği araştırmalara yansımıştır.¹³ İsrail'deki olaylardan Yahudi topluluğunu sorumlu tutan içeriklerdeki artış, dikkat çekici bir boyut kazanmıştır. Başka bir deyişle, Yahudilere karşı internet ortamındaki düşmanlıkların genel olarak tırmandığını görülmektedir. Açıkça Avustralya'da artan bir Yahudi karşıtlığı bu saldırının geleceğini adeta haber vermiştir.¹⁴

Avustralya'da Yükselen Antisemitizm: Bir Saldırı Kronolojisi

Bu infografik, Avustralya'da 2024 ortasından 2025 sonuna kadar Yahudi toplumunu hedef alan ve vandalizmle başlayıp kitlesel bir terör saldırısıyla sonuçlanan antisemitik olayların endişe verici tırmanışını özetlemektedir.

¹³ Matteo Vergani, "Bondi Attack Came After Huge Increase in Online Antisemitism: Research," *The Conversation*, Aralık 15, 2025, <https://theconversation.com/bondi-attack-came-after-huge-increase-in-online-antisemitism-research-272045>.

¹⁴ Nandika Chatterjee, "A Timeline of Rising Antisemitism in Australia Since the Gaza War," *Time*, Aralık 14, 2025, <https://time.com/7340731/anti-semitism-australia-bondi-attack/>.

Sonuç

Bir zamanlar Beka vadisinde Marksist devrimci gruplarla İslamcı grupların birlikte eğitim görmesi gibi Yahudilere karşı ortak bir çizgide farklı fraksiyonların bir araya geldiği bir düşmanlık hattı, tüm dünyada bireysel radikalleşme için hem fırsat hem de itici bir rol oynamaktadır. Maalesef Gazze vahşetinde Netanyahu ve politikalarının insanlık vicdanında hak ettiği yargılamayı görmemesi hem Yahudileri hem de tüm Batılı toplumları ciddi anlamda güvenlik riski ile karşı karşıya bırakmaktadır. Bu güvenlik riskinin giderek artacağı ve cihatçı dayanışma çağrılarının da bu riskin üzerinden kendilerine yeni eylem alanları inşa edeceğini beklemek daha doğru gözükmemektedir. İŞİD, merkezi gücünü, hilafetini ve karasal egemenliği kaybettikten sonra El-Kaide'nin 11 Eylül sonrası taktiğine geri dönmüş gözüküyor. Bu yönüyle İŞİD, El-Kaideleşirken El-Kaide de Gazze sonrası eylem tarzında İŞİD'e doğru kaymaktadır. Bu da yalnız mücahit denilen eylemlerde bir artış gözükmesi anlamını taşımaktadır.